

„První“ – co je

Staré latinské úsloví praví: „Primum vivere, deinde philosophari.“ Často to bývá vykládáno tak, že „to první“ je důležitější, možná dokonce nejdůležitější. Ale to je nepochybně mylný výklad. Znat písmenka je jistě předpokladem dovednosti číst, ale je to věc druhotná, pomocná, je to pouhý prostředek, i když musí nezbytně předcházet tomu, k čemu má sloužit a čeho je možno a nutno za jeho pomoci a zprostředkování dosahovat. A totéž platí o samotném čtení: umět číst je předpokladem přečtení (a pochopení) celé řady knih, ale není to rozhodně důležitější než to uplatnění dovednosti, které říkáme gramotnost. Gramotnost je předpokladem sčtetlosti a tím i jistého typu a rozsahu vzdělanosti, ale vposledu jde přece o to, co je „potom“, nikoliv o to, čím je třeba „začít“. – Jde ovšem také o to, jak rozumíme slovu „žít“ a co všechno připisujeme nejen životu samému (který se může také změnit na živoření), ale jeho kvalitě. Zajisté platí, že filosofovat může pouze ten, kdo žije; filosofovat nemohou ještě nenarození, a filosofovat už nemohou ti, kdo zemřeli (i když třeba za svého života filosofovali). Ale filosofování je úzce, ba přímo důvěrně spjato se životem a jeho kvalitou, a to nejen tak, že kvalitnější život je lepším předpokladem filosofování, nýbrž zejména také obráceně, že filosofování činí život kvalitnějším. A právě tím se ten vztah jakoby obrací: filosofie má vliv na správu života, ujímá se v něčem jeho vedení.

(Písek, 100413-1.)